

Nog niet klaar als diploma is behaald

Middelbare veiligheidskundige wortelt zich in arboland

ISN 32460

Joke Duismann

Kees van Klaveren

Het werkterrein van de middelbare veiligheidskundige (MVK'er) heeft zich duidelijk gepositioneerd. Welke ontwikkelingen hebben zich nu zoal voorgedaan? En hoe kan de toekomst van de MVK'er eruit gaan zien? Over de opleidingswensen, het werkterrein en het functieprofiel van een groeiende groep arbodeskundigen.

Veiligheidskundigen, tot voor enkele jaren kwam je hen ondermeer tegen in interne of externe veiligheidsdiensten. De positionering van arbodeskundigen, dus ook van veiligheidskundigen, is door de opkomst van arbodiensten in beweging gekomen. Zeker de hogere veiligheidskundige lijkt als erkende deskundige stevig in de schoenen te staan. Een marktonderzoek begin vorig jaar naar het huidige en toekomstige werkterrein van de hogere veiligheidskundige.

Maar hoe zit het nu met de *middelbare* veiligheidskundige? Is deze deskundige in het gedrang gekomen? Is er nog markt voor hem of haar? Hoe kijkt de markt naar de opleiding? En zijn er consequenties voor de opleiding?

In dit artikel wordt deze arbodeskundige onder de loep genomen aan de hand van de resultaten van een marktonderzoek uitgevoerd door NIA TNO en een cijfermatig onderzoek verricht door PBNA. Een interessant onderdeel van het marktonderzoek is de inventarisatie van de ontwikkelingen in het werkterrein van de middelbare veiligheidskundige, die recent hebben plaatsgevonden.

Samengevat bestond het NIA TNO marktonderzoek uit het versturen van vragenlijsten aan 25 bedrijven (allen geretourneerd) op basis van

Middelbare veiligheidskundige: praktijk een goede leermeester.

een willekeurige selectie uit het adressenbestand van de cursisten uit de studiejaren 1992 tot en met 1994. Daarnaast zijn 16 oud-cursisten en 8 leidinggevendenden van hen geïnterviewd.

FUNCTIES

Uit het marktonderzoek blijkt dat tweederde van de middelbare veiligheidskundigen zelfstandig werkt. In deze stand-alone functie voert hij/zij vaak ook hogere veiligheidskundige taken uit, zoals beleidsadvisering. De middelbare veiligheidskundige, die samenwerkt met een hogere veiligheidskundige, heeft veelal uitvoerende taken (bijvoorbeeld inspecties).

De opleiding wordt ook gevolgd door cursisten met een andere hoofdfunctie, zoals een toezichthouder of een auditor, waarbij veiligheidskennis op middelbaar niveau wensbaar is. Regelmatig volgt een bedrijfsverpleegkundige van een arbodienst de opleiding.

Deze uiteenlopende werkterreinen van de middelbare veiligheidskundige zijn ook terug te vinden in het oordeel over de opleiding. De zelfstandig werkende vindt de opleiding niet voldoende op zelfstandige en directe toepas-

sing gericht, terwijl de ander - met een hogere veiligheidskundige samen werkende - vindt dat de nadruk meer op beleidsmatige zaken zou moeten liggen.

AFNEMERS

Uit het cijferonderzoek over de periode van 1990-1995 blijkt dat ondanks een halvering de (petro)chemische industrie als vanouds nog steeds de grootste afnemer is. Het aantal cursisten op jaarbasis is constant gebleven. In het veld van de afnemers heeft dus een verschuiving plaatsgevonden. Hoe ziet deze er ongeveer uit?

In toenemende mate (vervijsvoudiging) volgen werknemers van arbodiensten de opleiding. Naast de arbodiensten zijn adviesinstellingen als ingenieurs- en adviesbureaus en certificerende instellingen duidelijk vertegenwoordigd.

De veiligheidskundige werkzaam in het bedrijfsleven is echter nog altijd de belangrijkste groep. Uit navraag blijkt dat een de middelgrote en kleine bedrijven belangrijke afnemers zijn.

Het aantal branches van waaruit de vraag afkomstig is, is toegenomen.

foto: Chris Pennarts

ARBO EN MILIEU

Bij ongeveer de helft van de respondenten beperkt het werk van de middelbare veiligheidskundige zich niet tot veiligheid, maar is het werkterrein arbobreed. De meerderheid verricht ook milieutaken, een minderheid is betrokken bij kwaliteitszorg. Meestal zijn er voor deze twee gebieden aparte functionarissen en voert de middelbare veiligheidskundige vaak aanvullende taken uit, zoals gecombineerde inspecties voor milieu en veiligheid. Gemiddeld genomen is arboveiligheid de kerntaak.

OPLEIDING

Voor alle duidelijkheid een korte schets van de opleiding. Deze wordt in twee delen gevolgd. Cursisten kunnen het schriftelijk deel volgen bij PBNA. Na het behalen van het examen kan het mondelinge gedeelte bij NIA TNO worden gevolgd. Het mondelinge deel wordt beoordeeld aan de hand van stage-opdrachten en een schriftelijk examen; tevens geldt er een 80% aanwezigheidsregeling. Het diploma Middelbare Veiligheidskunde wordt behaald na het succesvol afsluiten van beide delen.

Wat zijn nu enkele constatering uit het marktonderzoek over de opleiding? Uit de interviews blijkt dat een meerderheid van de respondenten tevreden is over de opleiding, ook over de aansluiting op de praktijk. Zij vinden het een goede basis. Wel merkt men op, dat de praktijk een goede leermeester is; je bent dus niet klaar als het diploma is behaald.

De didactische vormgeving spreekt de meeste respondenten aan. De combinatie van een schriftelijk deel in eigen tijd en in eigen tempo (geen 'tijdverlies' door klassikale lessen) met een mondeling deel in kleine groepen, blijkt goed te bevallen. Ook werd het contact met collega's uit heel andere bedrijven als erg interessant en stimulerend ervaren.

Over het aanbod van onderwerpen geven de respondenten aan dat geen enkel onderwerp te veel aandacht krijgt. Wel zijn er suggesties voor extra onderwerpen aangereikt.

CONCLUSIES

De resultaten uit het marktonderzoek geven richting aan het verder ontwikkelen van de opleiding Middelbare Veiligheidskunde. Blijkbaar is er vanuit de markt steeds meer behoefte aan een nauwkeurige afstemming van de opleiding op het specifieke werkterrein met nadruk op:

- beleid en uitvoering (voor de zelfstandig werkende middelbare veiligheidskundige);

- uitvoering (voor de middelbare veiligheidskundige die samenwerkt met een hogere veiligheidskundige);
- beperkte uitvoeringskennis (voor andere functionarissen zoals arboadviseurs) of;
- risico beheersing op systeemniveau (voor een auditor).

De behoefte aan middelbare veiligheidskundigen in het bedrijfsleven is, ondanks de opkomst van de arbodiensten, niet verminderd. Veiligheidsexpertise in eigen bedrijf, is een door velen gewaardeerd fenomeen. Wel is steeds sterker een onderscheid in werkterreinen waarneembaar. En in toenemende mate zijn de afnemers afkomstig uit advies- en ingenieursbureaus.

De middelbare veiligheidskundige heeft zich ontwikkelt tot een deskundige adviseur. De waardering voor de beroepsopleiding Middelbare Veiligheidskunde stemt tot tevredenheid, maar niet tot het 'rustig achterover leunen'. Het zijn de genoemde signalen uit het veld die de trend zetten tot het verder ontwikkelen van het functieprofiel. Deze veranderingen zullen op de voet worden gevolgd en van invloed zijn op de ontwikkeling van de opleiding.

Joke Duismann en Kees van Klaveren

- NIA TNO, Amsterdam.

TQM

Het veranderen en verbeteren van organisaties volgens het Total Quality Management-concept (TQM) wint terrein. Het concept en de bijbehorende modellen vormen een hulpmiddel voor het verbeteren van het bedrijfsresultaat, het vergroten van de beheersbaarheid van de organisatie, het verbeteren van bedrijfsprocessen, het reduceren van foutenkosten en klachten en voor het vergroten van de klantgerichtheid en de betrokkenheid van medewerkers.

De implementatie van totale kwaliteit vraagt naast heldere verbeterplannen, commitment van management, doorzettingsvermogen, inzicht in het proces en een hoog 'doe-gehalte'.

Het behalen van het ISO-certificaat is voor veel bedrijven aanleiding om een gestructureerd verbeterplan op te stellen. Die aanpak rust op twee pijlers: kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering. Intermediair Management Training organiseert voor ondernemingen die TQM willen toepassen twee trainingen. Het gaat om de trainingen 'Van ISO naar een kwaliteitsverbeteringsproces' en 'Doorbraak naar het continu verbeteringsproces'.

De eerste training (duur: twee dagen) is opgezet voor (kwaliteits)managers en projectleiders die tijdens of na het behalen van het ISO-certificaat actief willen blijven werken aan een gestructureerde verbeteraanpak. De tweede training (duur: drie dagen) is ontwikkeld voor ervaren kwaliteitsmanagers en projectleiders die input zoeken voor een krachtige, nieuwe impuls voor het TQM-proces in de eigen organisatie. De cursussen vinden plaats vanaf 21 maart aanstaande.

Info Intermediair Management Training, Rijsburgstraat 11, 1059 AT Amsterdam. Telefoon: 020-4875877.

Ergonomie

Vanaf 12 maart organiseert ErgoS de cursus Ergonomie in de Gezondheidszorg. Deze vierdaagse cursus is bestemd voor personen die adviseren bij arbeidsomstandigheden in de gezondheidszorg en betrokken zijn bij het beoordelen en (her)inrichten van werksituaties.

Info ErgoS, Postbus 545, 7500 AM Enschede. Telefoon: 053-4836600. Fax: 053-4337415.